

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2017

OECD Indicators

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: [10.1787/eag-2017-en](https://doi.org/10.1787/eag-2017-en)

Edukacja w zarysie 2017

Wskaźniki OECD

Streszczenie w języku polskim

Absolwenci z wykształceniem ścisłym mają największe szanse na znalezienie zatrudnienia, ich sytuacja na rynku pracy nie jest jednak jednolita

W większości krajów OECD największa liczba absolwentów uczelni wyższych posiada dyplom z handlu, administracji lub prawa. Średnio w krajach OECD 23% osób z wykształceniem wyższym w wieku 25-64 lat posiada dyplom w jednej z tych trzech dyscyplin, podczas gdy odsetek ten wynosi 5% w dziedzinie nauk przyrodniczych, statystyki i matematyki; 4% - dla technologii teleinformatycznych i 17% dla branż inżynierskiej, przemysłowej i budowlanej. Wśród nowych studentów uczelni wyższych stosunek ten jest podobny, co wskazuje na utrzymujący się poziom zainteresowania poszczególnymi dziedzinami.

Zainteresowanie naukami ścisłymi z grupy STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) rośnie wraz z braniem pod uwagę poziomem szkolnictwa - w 2015 roku na poziomie doktoratu studentów z tych dziedzin było prawie dwa razy więcej niż na poziomie licencjatu. Dyscypliny te są także lepiej reprezentowane wśród studentów międzynarodowych, z najwyższym odsetkiem: prawie jedna trzecia studiujących w krajach OECD osób z tej grupy kształci się w kierunku ścisłym.

W dziedzinie nauk technicznych mocne więzy firm z sektora przemysłowego i szkół zawodowych II stopnia sprawiają, że zainteresowanie nimi jest w nich większe niż na uczelniach wyższych. Około jedna trzecia absolwentów szkół zawodowych II stopnia posiada dyplom z inżynierii, przemysłu lub budownictwa, co stanowi odsetek ponad dwa razy większy niż w przypadku uczelni wyższych.

Branża STEM charakteryzuje się także wyższą stopą zatrudnienia odzwierciedlającą popyt społeczeństwa zorientowanego w coraz większym stopniu na innowacje. Absolwenci kierunków teleinformatycznych mogą liczyć na stopę zatrudnienia o 7 punktów procentowych wyższą niż absolwenci kierunków artystycznych, humanistycznych, społecznych i dziennikarskich. Stopa zatrudnienia jest jednak różna dla poszczególnych kierunków nauk ścisłych: dla absolwentów nauk przyrodniczych, matematyki i statystyki stopa zatrudnienia może być bardziej zbliżona do tej dla kierunków artystycznych i humanistycznych, czyli znacznie poniżej poziomu odnotowywanego dla inżynierów i specjalistów IT.

Uzyskanie parytetu płci wśród absolwentów to nadal odległe marzenie w przypadku niektórych kierunków kształcenia, a w szczególności szkół zawodowych II stopnia. Sytuacja równowagi płci na poziomie edukacji wyższej poprawia się, choć na kierunkach inżynierskich, przemysłowych i budowlanych kobiety stanowią jedynie 25% wszystkich rozpoczynających kształcenie studentów. Z drugiej strony na kierunkach medycznych i społecznych stanowią one 75% nowych studentów. W innych dziedzinach - takich jak zarządzanie i prawo oraz nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka - parytet płci wśród nowych studentów został niemalże osiągnięty.

Ludzie są ogólnie coraz lepiej wykształceni, choć od reguły tej istnieją wyjątki

W krajach OECD i krajach partnerskich od 2000 roku odnotowuje się coraz większy odsetek pracowników z wykształceniem wyższym. Podczas gdy w 2000 r. większość młodych pracowników miała wykształcenie średnie II stopnia, obecnie największy odsetek ludzi w wieku 25-34 lata posiada dyplom uczelni wyższej. Odsetek młodych osób dorosłych, które mają wykształcenie niższe niż średnie II stopnia spadł w większości krajów członkowskich OECD i krajów partnerskich, a jego średni poziom dla krajów OECD wyniósł w 2016 roku 16%. Pomimo że coraz więcej dorosłych rozpoczyna kształcenie na poziomie średnim II stopnia, ukończenie nauki nadal sprawia trudności. Wśród krajów OECD, dla których dostępne są zbiorowe i rzeczywiste dane, około 25% uczniów rozpoczynających naukę nie ukończyło jej dwa lata po teoretycznym terminie jej zakończenia; w tej grupie zaś czterech uczniów na pięciu nauki zaprzestało. Jest to ogromna strata - poziom bezrobocia dla młodych osób dorosłych (25-34 lata), które przerwały naukę przed ukończeniem stopnia średniego II stopnia, wynosi prawie 17%, podczas gdy dla absolwentów szkół średnich II stopnia - 9%.

Absolwenci studiów wyższych uzyskują dzięki swojemu wykształceniu znaczne korzyści - ich stopa zatrudnienia jest o 10 punktów procentowych wyższa, a zarobki średnio o 56% większe niż w przypadku osób, które ukończyły jedynie szkołę średnią II stopnia. Najszybciej przewyżniają też oni kryzysy gospodarcze - stopy zatrudnienia dla młodych osób z wykształceniem wyższym powróciły do poziomu sprzed kryzysu, podczas gdy stopy dla osób, które nie ukończyły szkoły średniej II stopnia, nadal są niższe. Absolwenci uczelni wyższych są także, w porównaniu do osób o słabszym wykształceniu, mniej skłonni do depresji. Z tych względów młodzi dorośli chętniej kontynuują edukację, która polepszy ich kwalifikacje, a rzadziej wchodzi na rynek pracy bezpośrednio po spełnieniu obowiązku szkolnego. W latach 2000-2016 odsetek pobierających naukę dorosłych w wieku 20-24 lata wzrósł o 10 punktów procentowych, podczas gdy ich odsetek na rynku pracy spadł o 9 punktów procentowych.

Wzrost wydatków na szkolnictwo wyższe wyprzedził poziom naboru studentów

Na wszystkich poziomach edukacji, a zwłaszcza na poziomie studiów wyższych, wydatki rosną znacznie szybciej niż nabór uczniów. W latach 2010-2014 wydatki na szkolnictwo na poziomie podstawowym, średnim i policealnym innym niż wyższe wzrosły o 4%, podczas gdy nabór uczniów w tym samym okresie nieznacznie spadł. Jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe, to ogół wydatków wzrósł w tym samym czasie ponad dwukrotnie w stosunku do liczby studentów, co pokazuje, jak dużą wagę władze krajowe i społeczeństwo przykładają do wykształcenia wyższego.

Pomimo że wydatki publiczne na szkolnictwo od poziomu podstawowego do wyższego wyraźnie wzrastały, nie dotrzymały one kroku wzrostowi PKB w latach 2010-2014, biorąc pod uwagę średnią dla wszystkich krajów OECD. Doprowadziło to do zmniejszenia o 2% wydatków publicznych na placówki oświatowe rozumianych jako odsetek PKB w tym samym okresie. Podobnie też w połowie krajów OECD odsetek wydatków publicznych na edukację od poziomu podstawowego do wyższego w odniesieniu do ogółu wydatków budżetowych spadł w latach 2010-2014.

Odsetek środków publicznych jest znacznie wyższy w przypadku edukacji obowiązkowej niż dla szkolnictwa wyższego. Na poziomach edukacji podstawowej, średniej i policealnej (nie wyższej) z budżetu pochodzi 91% środków, podczas gdy w przypadku szkolnictwa wyższego odsetek ten wynosi 70%, a resztę kosztów ponoszą gospodarstwa domowe. Udział środków publicznych w kosztach utrzymania placówek oświatowych na wszystkich poziomach edukacji utrzymał się jednak w latach 2010-2014 na jednakowym poziomie.

Stagnacja pensji oraz starzenie się pracowników to główne problemy kadry nauczycielskiej

Choć kadra nauczycielska stanowi trzon systemu edukacji, zawód ten jest coraz mniej atrakcyjny dla młodych, a populacja pracowników sektora oświaty starzeje się, zwłaszcza na wyższych poziomach kształcenia. Średnio w krajach OECD w 2015 roku 33% nauczycieli na poziomie podstawowym i średnim

miało co najmniej 50 lat, co stanowi wzrost o 3 punkty procentowe w porównaniu do roku 2005. Ponadto zawód ten jest nadal bardzo sfeminizowany - średnio w krajach OECD kobiety stanowią 70% kadry nauczycielskiej. Udział kobiet i mężczyzn w grupie nauczycieli jest bardziej proporcjonalny na wyższych poziomach edukacji - na poziomie podstawowym kobiety stanowią 97% nauczycieli, podczas gdy na poziomie kształcenia wyższego - 43%.

Pensje nauczycieli są niskie w porównaniu do zatrudnionych na pełen etat osób o podobnym wykształceniu. Jest to kluczowa przeszkoda w zachęcaniu młodych ludzi do nauczania. Pomimo że pensje rosną wraz z poziomem edukacji, w dalszym ciągu utrzymują się one na poziomie od 78% do 94% pensji pracującej na pełen etat osoby o wyższym wykształceniu. Kryzys gospodarczy z 2008 roku miał bezpośredni wpływ na pensje nauczycieli - w wielu krajach zostały one zamrożone lub obniżone. W latach 2005-2015, w krajach, dla których dane są dostępne, ustawowe pensje nauczycieli spadły w ujęciu realnym o jedną trzecią.

Pozostałe wnioski

Ze względu na słabsze inwestycje publiczne w edukację przedszkolną odsetek dzieci uczęszczających do placówek prywatnych na tym poziomie jest znacznie wyższy niż na poziomie edukacji podstawowej i średniej.

Na poziomie średnim II stopnia ogólnokształcące ścieżki nauczania są popularniejsze niż programy kształcenia zawodowego. 37% osób w wieku 15-19 lat kształci się według programu ogólnokształcącego, a 25% według programu kształcenia zawodowego, a to pomimo że kształcenie zawodowe zajmuje ważne miejsce na mapie systemu edukacji w wielu krajach.

Wsparcie finansowe pozwala zmierzyć się z ciężarem wysokich kosztów kształcenia na niektórych uczelniach wyższych; co najmniej 75% studentów w Australii, Anglii (Wielka Brytania) i Stanach Zjednoczonych otrzymuje wsparcie w postaci pożyczki publicznej lub stypendium/dotacji.

Otwarte procedury rekrutacji do publicznych i/lub prywatnych uczelni wyższych stosowane są w ponad połowie krajów i gospodarek, dla których dane są dostępne. Ogólnokrajowe/centralne egzaminy przeprowadzane na koniec kształcenia na poziomie średnim II stopnia oraz egzaminy wstępne organizowane przez uczelnie wyższe są stosowane najczęściej przy rekrutacji na studia prowadzące do uzyskania dyplomu pierwszego stopnia.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

[Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!](#)

© OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2017-en